20. 11. 2008

ID: 55345

Konkurs a procesní způsobilost úpadce

Úpadce prohlášením konkursu neztrácí způsobilost být účastníkem soudního řízení a ani způsobilost procesní. Správci konkursní podstaty náleží oprávnění nakládat s majetkem patřícím do konkursní podstaty a pouze u tohoto majetku je úpadce omezen v dispozici s ním. V případě majetku, který není zahrnut do konkursní podstaty, není úpadce nikterak omezen.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 99/2007, ze dne 24.6.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Mgr. R. G., správce konkurzní podstaty úpadce S.CZ a. s., zast. advokátem, proti žalované Č. I. B. S., a.s., zast. advokátem, o povinnosti uzavřít smlouvu a o vzájemném návrhu na vydání věci, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 25 Cm 154/2001, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 9. dubna 2006, č.j. 2 Cmo 362/2004-162, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 4. 2006, č.j. 2 Cmo 362/2004-162 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 20. 2. 2003, č.j. 25 Cm 154/2001-59, ve znění opravného usnesení ze dne 1. 4. 2003, č.j. 25 Cm 154/2001-68, zamítl žalobu na splnění povinnosti žalovaného uzavřít se žalobcem kupní smlouvu ve znění uvedeném v žalobním návrhu (výrok I.) a dále ve výroku II. uložil žalobci povinnost vydat žalovanému 134 kusů přístupových jednotek AP 10 D E. výrobních čísel ve výroku blíže specifikovaných do 3 dnů od právní moci rozhodnutí a dále rozhodl o nákladech řízení (výrok III.)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 19. 4. 2006, č.j. 2 Cmo 362/2006-162, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v jeho výroku II. a dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

V odůvodnění rozsudku odvolací soud zejména uvedl, že o odvolání žalobce proti výrokům uvedeným pod bodem I. a III. rozsudku soudu prvního stupně rozhodl usnesením ze dne 31. 5. 2004, čj. 2 Cmo 139/2003-75. Výrok II. rozsudku soudu prvního stupně pak odvolací soud, po doplnění odvolání o důkaz, že žalobce má předmětné přístupové jednotky u sebe, přezkoumal podle ust. § 205 odst. 2 písm e) o.s.ř. a § 205 odst. 2 písm. g) o.s.ř. (nesprávné skutkové zjištění a nesprávné právní posouzení věci).

Odvolací soud dále v odůvodnění rozsudkem uvedl, že předmětem vzájemného návrhu žalovaného bylo uplatnění práva na vydání 134 kusů přístupových jednotek AP 10 D E., které žalobce drží neoprávněně poté, co byly žalovaným vypovězeny leasingové smlouvy. Podle odvolacího soudu není sporné, že leasingové smlouvy, na jejichž základě žalobce užíval jednotky AP 10 D E. zanikly výpovědí a poté žalobce tyto jednotky držel neoprávněně. Obranu žalobce spočívající v tom, že jednotky E. nemá ve své dispozici považoval odvolací soud za lichou, a to i s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 536/2000 a napadený výrok II. rozsudku soudu prvního stupně shledal správným a v souladu s ust. § 126 odst. 1 obč. zák.

Pro úplnost odvolací soud dodal, že ust. § 88 odst. 8 zák. č. 151/2000 Sb. v rozhodném znění se týká ochrany telekomunikačních služeb a je nepochybné, že tato ochrana je poskytována službě, která je

realizována v souladu s právními předpisy. Pokud je telekomunikační služba poskytována prostřednictvím zařízení, která provozovatel nevlastní nebo nedrží oprávněně, nelze toto ustanovení aplikovat.

Odvolací soud s ohledem na uvedené proto rozhodl tak, jak bylo uvedeno shora.

Dovoláním ze dne 23. 8. 2006 napadl žalobce uvedený rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu s tím, že přípustnost dovolání dovozoval z ust. § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Dovolatel má za to, že rozhodnutí má po právní stránce zásadní právní význam, protože odvolací soud řešil v rozporu s hmotným právem otázku, zda správce konkurzní podstaty je pasivně legitimován ve sporu o vzájemném návrhu žalovaného na vydání věci, pokud tyto věci nebyly zapsány do soupisu konkursní podstaty a dále otázku, zda pro vyhovění vzájemnému návrhu žalovaného na vydání věci musí mít účastník řízení, proti němuž návrh směřuje, ke dni rozhodování soudu předmětné věci ve svém držení a zda byla držba žalobce po ukončení leasingových smluv protiprávní.

V podrobnostech dovolatel v dovolání uvedl, že odvolací soud vycházel z toho, že správce konkursní podstaty je pasivně legitimován i v situaci, kdy předmětné věci, jejichž vydání se žalovaný vzájemným návrhem domáhá, nejsou zapsány v konkursní podstatě a tento názor odvolacího soudu pokládá za nesprávný. Podle § 14 odst. 1 písm. c) zák. č. 328/1991 Sb. bylo řízení přerušeno, správcem konkurzní podstaty byl podán návrh na pokračování řízení a v řízení bylo možné pokračovat jen v té části, která se týkala požadavku žalobce na nahrazení projevu vůle (uzavření kupní smlouvy na předmětné jednotky). V části týkající se vzájemného návrhu žalovaného na vydání jednotek AP 10 D E. nemělo být řízení přerušeno, a mělo být vedeno s úpadcem jako účastníkem řízení, protože vydání těchto věcí se netýká majetku patřícího do konkursní podstaty.

Dovolatel k otázce držby předmětných věcí dále uvedl, že odvolací soud s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 536/2000 ze dne 21. 8. 2000 konstatoval, že je bez právního významu, že žalobce předmětné věci nemá ve svém držení a tento názor pokládá za nesprávný. Reivindikační žaloba podle dovolatele musí vždy směřovat proti tomu, kdo má věc ve svém držení. Vzhledem k tomu, že nemusí být jisté, zda ten, jemuž byly věci svěřeny je má ve svém držení, je zpravidla vedle primárního petitu na vydání věci formulován i eventuální petit na zaplacení hodnoty věcí, pokud by vydání bylo nemožné.

Dovolatel dále nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že po ukončení leasingových smluv držel předmětné věci neoprávněně. Podle jeho názoru odvolací soud pomíjí, že účastníci dne 2. 11. 2000 uzavřeli smlouvu o smlouvě budoucí, v níž se žalovaný zavázal k budoucímu prodeji předmětných věcí úpadci. Žalovaný dohodu nedodržel smlouvu neuzavřel a věci úpadci neprodal. Pokud by žalovaný neporušil uvedenou smlouvu, měl by úpadce k držbě náležitý titul - vlastnické právo.

Vzhledem k uvedenému proto dovolatel návrhuje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu včetně výroku II. rozhodnutí soudu prvního stupně a to s ohledem na nesprávné právní posouzení věci a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V podání ze dne 26. 9. 2006 se k dovolání vyjádřil žalovaný. V obsáhlém vyjádření se zabýval jednotlivými otázkami, které žalobce označil za zásadního právního významu.

Žalovaný především ve vyjádření uvedl, že námitka žalobce spočívající v tom, že odvolací soud řešil v rozporu s hmotným právem otázku pasivní legitimace správce konkursní podstaty v řízení o vzájemném návrhu o vydání věci není přípustným dovolacím důvodem dle ust. § 237 odst 1 písm. c) o.s.ř. Otázka, zda měl soud pokračovat v řízení s úpadcem nebo, správcem konkursní podstaty je posouzením pasivní procesní legitimace nikoli posouzením věcné legitimace a proto nemůže připadat v úvahu, že by byla řešena v rozporu s hmotným právem. V dalším pak žalovaný své názory na tuto

otázku podrobněji rozvedl.

Žalovaný dále ve vyjádření k druhé zásadní otázce vymezené dovolatelem uvedl, že odvolací soud dospěl k závěru, že žalobce je neoprávněným držitelem předmětných věcí a proto je povinen je vydat a za bezvýznamnou pokládal otázku, zda má žalobce předmětné věci ke dni rozhodování ve své detenci a tento závěr opřel o rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 536/2000. Žalovaný proto nesouhlasí s názorem dovolatele, že uvedený judikát není pro posuzovanou věc použitelný. Je toho názoru, že pokud dovolatel dal předmětné věci do nájmu třetí osobě, může vzájemný návrh na vydání věci směřovat i proti žalobci a je pak na žalobci, jakým způsobem předmětné věci od detentora získá. Pro úplnost pak žalovaný uvedl, že v řízení nebylo ani prokázáno, že by předmětné věci žalobce ve svém faktickém ovládání neměl a uvedené tvrzení dále ve vyjádření blíže rozvedl.

Ve vyjádření dále žalovaný uvedl, že se ztotožňuje s názorem odvolacího soudu, že po ukončení leasingových smluv bylo držení těchto věcí žalobcem neoprávněné. Právní titul k držbě předmětných věcí nebyl založen ani dohodou ze dne 2. 11. 2000, která má znaky smlouvy o smlouvě budoucí a v ní nebylo uděleno žalobci oprávnění k dalšímu držení věci.

Žalovaný proto navrhuje, aby dovolací soud dovolání zamítl v celém rozsahu.

Nejvyšší soud vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno po řízení provedeném podle procesních předpisů účinných do 31. 3. 2005 (čl. II., bod 2, 3 zák. č. 59/2005 Sb.) posoudil dovolání též podle procesních předpisů účinných do 31. 3 2005 (dále jen „o.s.ř.“).

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) dále shledal, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou, včas, obsahuje stanovené náležitosti, dovolatel je zastoupen advokátem ve smyslu ust. § 241 odst. 1 o.s.ř. a jím bylo dovolání též sepsáno. (§ 241 odst. 4 o.s.ř.).

Poté se Nejvyšší soud České republiky zabýval otázkou přípustnosti tohoto mimořádného opravného prostředku (§ 236 odst. 1 o.s.ř.), neboť toliko z podnětu přípustného dovolání lze správnost napadeného rozhodnutí přezkoumat z hlediska uplatněných (způsobilých) dovolacích důvodů.

Přípustnost dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu ve věci samé se řídí ustanoveními § 237 odst. 1 písm. b) a c) o.s.ř.

V posuzované věci není dovolání podle ust. § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. přípustné, neboť odvolací soud napadeným rozsudkem potvrdil v pořadí prvý rozsudek soudu prvního stupně.

Podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písm. b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu citovaných ustanovení spjata se závěrem o zásadním významu rozsudku po stránce právní, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá pro posouzení otázek právních; způsobilým dovolacím důvodem, jímž lze dovolání odůvodnit, je zásadně důvod podle § 214a odst. 2 písm. b) o.s.ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Jelikož ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 o.s.ř. je dovolací soud – s výjimkou určitých vad řízení – vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil, jsou pro úsudek, zda rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam či nikoli, relevantní jen otázky (z těch, na kterých napadené rozhodnutí spočívá),

jejichž posouzení odvolacím soudem dovolatel napadl, resp. jejichž řešení v dovolání zpochybnil.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, která na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, popřípadě ji nesprávně aplikoval.

V posuzovaném případě dovolatel za otázku zásadního právního významu označil především to, zda správce konkurzní podstaty je pasivně legitimován ve sporu (vzájemném návrhu) na vydání věci, které nebyly zapsány do soupisu konkursní podstaty.

Podle § 14 odst. 1 písm. a), c) zák. č. 328/1991 Sb. („dále jen ZKV“) prohlášením konkursu mj. oprávnění nakládat s majetkem konkursní podstaty přechází na správce a řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jejichž účastníkem je úpadce se přerušují, s výjimkou určitých řízení a v řízení lze pokračovat na návrh správce, nejde-li o pohledávky, které je třeba přihlásit, popř. ostatních účastníků řízení a správce se stává účastníkem řízení namísto úpadce; dále viz též ust. § 14 odst. 1 písm. d) ZKV, podle něhož řízení a nárocích, jež se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty, mohou být zahájena jen na návrh správce nebo proti správci.

Z uvedeného především vyplývá, že úpadce prohlášením konkursu neztrácí způsobilost být účastníkem soudního řízení a ani způsobilost procesní. Prohlášením konkursu přechází oprávnění nakládat s majetkem patřícím do konkursní podstaty na správce a právní úkony úpadce, které se týkají tohoto majetku jsou ve vztahu ke konkursním věřitelům neúčinné (viz též bod XXIII. stanoviska občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, cpjn 19/98, k výkladu ustanovení zák. č. 328/1991 Sb.).

Dále je zřejmé, že správci konkursní podstaty náleží oprávnění nakládat s majetkem patřícím do konkursní podstaty a pouze u tohoto majetku je úpadce omezen v dispozici s ním. V případě majetku, který není zahrnut do konkursní podstaty, není úpadce nikterak omezen.

Vzhledem k tomu, že prohlášením konkursu úpadce neztrácí právní subjektivitu ani způsobilost být účastníkem řízení, popř. procesní způsobilost, je zřejmé, že ve věcech (řízeních), na něž se nevztahují omezení uvedená zejména v ust. § 14 odst. 1 písm. a), c) a d) ZVK vystupuje sám úpadce, nikoliv správce konkursní podstaty.

Pokud odvolací soud, ačkoliv z provedeného dokazování vyplývalo, že předmětné jednotky nebyly zahrnuty do konkursní podstaty, v řízení o vydání těchto věcí pokračoval se správcem konkursní podstaty jako účastníkem řízení (soud prvního stupně uložil vydání jednotek úpadci), je právní posouzení věci neúplné a tím nesprávné (v rozporu s hmotným právem). Námitka dovolatele, že správce konkursní podstaty není v řízení o vydání předmětných jednotek pasivně věcně legitimován je důvodná a vzhledem k tomu je dovolání přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

K další dovolatelem uplatněné otázce zásadního právního významu, a to zda v případě žaloby na vydání věcí musí mít účastník, proti němuž žalobce směřuje, ke dni rozhodování věci ve svém držení, dovolací soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 536/2000, jehož závěry jsou použitelné i v této věci, které spočívají v podstatě v tom, že vlastnickou žalobou podle § 126 odst. 1 obč. zák. se vlastník může domáhat vydání věcí na tom, kdy mu ji neprávem zadržuje a může směřovat jak proti detentorovi, tak i proti držiteli věci. Vzhledem k tomu nejde o otázku zásadního právního významu, neboť již byla vyřešena dovolacím soudem.

Za otázku zásadního právního významu nelze pokládat ani další dovolatelem uplatněnou otázku, a to zda držba předmětných věcí žalobcem po ukončení leasingových smluv byla protiprávní, neboť jde o

posouzení konkrétních okolností daného případu, zejména v posouzení, toho, zda poté žalobci svědčil či nikoliv určitý právní důvod pro držení předmětných jednotek.

Nejvyšší soud s ohledem na shora uvedené rozhodl podle § 243b odst. 2 a 3 o.s.ř. tak, že rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť dovolání shledal přípustným a důvodným.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba
- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)
- Styk dítěte s rodičem (exkluzivně pro předplatitele)